

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVII. Henrici II. litteræ Concilio redditæ, & quid ibi tunc actum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

Henrici II. litteræ Concilio reddita, & quid ibi tunc actum.

AMiotus cum duobus publicis scribis, secum adductis ex ædibus Turnonij Cardinalis, & homine Gallo, quem sibi Patavij adiunxerat, Tridentum biduo ante Sessionem peruenit: & quamquam omni studio cauisset, ne res emanaret, eam tamen famæ sagacitas iam odorata fuerat; adeò vt cum urbem aliis comitantibus ingrederetur, interrogatus sit, quisnam ex ipsis ad contestandum aduenerit. Die Sessionis manè, peractis de more cærimoniis, is accessit ad Præsides, detulitque litteras, dicens illas à Rege Christianissimo scriptas fuisse ad ipsos reliquosque vniuersos Patres Concilij causâ congregatos. Legatus priuatim legens inscriptionem, ad collegas ait: *Hinc patet, nos à Rege non despici*: dein eam altâ voce à Massarello recitari iussit. Sed illâ auditâ, statim exorta est in Patribus perturbatio, quòd in titulo, *Concilij* loco haberetur *Conuentus*. Amiotus (quod Suauis referre neglexit) eam vocem in eum qui Regi ab epistolis erat reiecit; addiditque, in iis quæ à se proponenda erant, modò appellari *Conuentum*, modò *Concilium*, modò etiam *Confessum*; nomen autem *Conuentus* frequens esse apud Latinos, nec apud eos malè sonare. Propositum illi fuit à Legatis, quando ita erat, peteret ipse, vt litteræ absque fraude detrimentoque Synodi legerentur. Sed Amiotus respondit, hanc sibi facultatem à Rege minimè datam, sed iniunctum dumtaxat, vt eas exhiberet; at verò vbi eas Patres legissent, & mandata legationis accepissent, eos nihil in litteris offensuros, quod sacrosanctum illum cœtum parui penderet. Hispani, quorum maior erat frequentia, conclamarunt, excipiendas non esse litteras, in quibus Oecumenicum Concilium inscribatur *Conuentus*, aut certè Patrum sententias exquirendas. Sed Præsides ea de re priuatim deliberandum dixere; & ita per semihoram in Templi sacrario habita deliberatio: illic maior pars digniorum sententiæ adhæsit. Etenim tum Præsides, tum Madruccius, tum vterque Septemuir, & Oratores Cæsaris censuere, Regem neutiquam exasperandum contemptu repudiatæ legationis: & Comes à Monteforti, Cæsaris Orator, libertate Germanicâ eò progressus est, vt si secus fieret, se contestaturum affirmaret. Promotor itaque Concilij in huiusmodi modum Gallo respondit: *Doctissime vir, sacrosancta Synodus censuit legendas esse Regis Christianissimi litteras, rata, in malam partem ab eo non accipi vocem illam,*

Ii 3

* Contestatio in Actis est aliquantò prolixior in Amioti epistola, sed eadem est summa.

1551. lam, Conuentus: quod si forte aliter acciperetur, contestatur habendam esse pro nulla.

Hucusque nolui multa Suauis errata minutiora notare, quæ ostendissent hominem tantummodò parum conscium rerum gestarum: ad id verò patefaciendum, quantum arbitror, opus non est probationibus supra eas quæ hoc habentur volumine. Silentio idcirco præterij quod is dixerat, in hac Sessione locum Tridentino Cardinali datum Episcopis Præsidentibus superiorem; futuram Sessionem fuisse indictam die 9. Octobris; secundam Regis contestationem, cuius ipse tenorem profert, habitam fuisse per Paulum Termesium. Errata, quæ monumentorum Actorumque lectione reuincuntur: sed reipsâ leuia sunt, & quæ ob varias rerum gestarum narrationes nonnumquam in accuratioribus historicis irrepunt. Sed in præsentia impune abire non sinam palmare illius mendacium, in quo simul nostri Suauis & legentis negligentia, & comminiscientis audacia, & calumniantis malignitas palam fiunt. Affirmat ille, ex eo quòd Præsides vnà cum Oratoribus, seorsim ab Episcopis, inter se decreuissent, Regis litteras esse legendas, postea verò responsionem Concilij nomine, Patribus haud antea communicatam, reddi iussissent, prudentes viros fuisse plurimum oblocutos; cum inde appareret, non modò quorum ductu res Concilij administrarentur, sed quinam nomine Concilij intelligerentur. Hic verò plura conglomerat, quibus prudentes illi à Suauis laudati refellebant varias ab ipso recitatas Pontificiorum responsiones ad prædicta quæ opponebantur.

Iam verò quæ fieri poterat, vt hæc iactitata tunc fuerint, quando palam res contrarie contigit; ita vt Præsides quidem à populo, qui in templum conuenerat, secesserint, sed vnà secum Episcopos Oratoresque aduocarint? Ad redarguendam fallitatem narrationis Suauianæ satis mihi foret adducere Acta legitima, Romæ in arce Aelia reposita. Verum vt insuper ostendam, Suauem impudenter fuisse mentitum, quippe qui ne libellos quidem typis editos, cunctorumque manibus tritos, attentius legere suæ saltem cautionis gratiâ studuerit, à quibus mendacij conuinci poterat; testis mihi sit ipsa Amioti epistola, quæ rem gestam commemorat, & per typos vulgata est: in ea hæc habentur: *Adnotandum est, vnà cum Episcopis secessisse pariter Cæsaris Oratores.* Cæsaris, inquit, non etiam Romanorum Regis, quia eius Orator vnus ex Episcopis erat, nimirum Fredericus Naufea Viennensis Antistes. Mox idem Amiorus ibidem refert, concedita sibi fuisse ab Episcopo Verdunensi, quæ in eo se-

creto

creto secessu dicta, & hoc pacto à se rescitum, duos Archiepiscopos
 Septemuiros suasisse, vt litteræ aperirentur, & Regis nuntius audi- 1551.
 retur. Quin illud ipsum, quod Suauis narrat à Moguntino dictum
 publicè in templo, antequam secederent, hoc est, *Si has Regis litteras
 recusatis audire, quo pacto Germanos Protestantes, qui nos appellant Conci-
 lium malignantium, audietis?* ab eo cordato Principe non illic coram
 populo prolatum est, sed in secreto cœtu in sacello, cui tamquam
 vnus ex Patribus ille interfuit; id verò Verdunensis narratione le-
 gitur Amioto significatum: cuius epistola cum iam typis impressa
 fuerit cum aliis Commentariis ad Concilium spectantibus in libro
 Gallico vsque ab anno 1613. adeoque non viuente solùm Suauis, sed
 multis annis ante vulgatam illius Historiam; cumque etiam com-
 pertum sit ex aliis minutulis rebus, quæ ibi continentur, & ab eo
 narratur, epistolam illam ab ipso visam fuisse, miror equidem tam
 oscitanter ab eodem inspectam, vt summa rei fastigia minimè per-
 ceperit. Sed fortasse quòd is excutiret Diuinæ fuit prouidentia;
 quæ non sinit in narratione ad Religionem pertinente vultum inté-
 grum fraudis obtegi laruâ, ne infantes qui eum spectant, decipian-
 tur; fontes verò qui eam induunt, impunes abeant. Idcirco voluit,
 vt vaserrimus inuentor, cuiusmodi Suauis erat, in errores pueriles
 laboretur, quò perspicuum fieret, ea quæ ille à viris prudentibus il-
 lius temporis dictata comminiscitur, cum innixa deprehendan-
 tur interdum euentis, quæ reipsâ non contigerunt, & de quibus
 oppositum tunc constabat, cuncta esse libros commentitios, & ta-
 bulas adulterinas.

4 Hac reddita à Promotore Concilij, responsione, resignatæ lectæ-
 que sunt litteræ, quarum hæc erat sententia: Existimasse Regem,
 decere singularem obseruantiam suam, maiorumque suorum in Ec-
 clesiam, suumque egregium studium in Patrum ordinem, eisdem
 significare, quânam causâ cohibitus nullum è sui regni Episcopis
 mitteret ad eum conuentum celebrandum, qui à beatissimo Ponti-
 fice Iulio Concilij nomine indictus fuerat; cum præsertim sciret,
 alienum esse ab ipsorum integritate ac prudentia, quemquam te-
 merè damnare, cuius rationes postea cognitæ comprobatione di-
 gnæ censerentur. Pro certo habere Regem, Patres ab omni par-
 tium studio remotos fore; proinde se ipsis vti velle tamquam arbi-
 tris honorariis, eisdemque amanter obtestari, vt quæ significabat,
 non tamquam ab aduersario aut alieno profecta exciperent, sed
 tamquam à Primogenito Ecclesiæ filio, in qua appellatione & tuen-
 da ac promerenda se ipsis polliceri, diuinæque confisum benefi-
 centiæ

1551.

centiæ certò credere, numquam se defuturum. Alacri paratoque ipsum animo ferri ad suorum proauum virtutem imitandam; non tamen dum oppressis opem ferebat, iniuriæque propulsabat, velle se charitatem in Ecclesiam, eorumque obseruationem quæ decernerentur deserere, modò cuncta ordinatè legitimeque peragerentur.

In hisce litteris nulla inerat Amioti mentio; nec ipsi proponendæ rei sententia communicata fuerat, cum obsignatus ad Turnonium Cardinalem litterarum fasciculus delatus ex Gallia fuisset, quindecim antè diebus in villa Regia, quæ Fons bellæ aquæ dicitur, concinnatus. Quare Amiotus anceps confususque hæsit. Verumtamen magistrâ necessitate petiit à Massarello libellum, qui obsignato fasciculo continebatur; eumque clarâ voce recitauit, sic exorsus: *Hæc sunt, sanctissimi Patres, quæ Rex Christianissimus post susceptum agri Parmensis patrociniū, postq̄, intestini belli metum excitatum, iussit exponi ac denuntiari beatissimo Pontifici Iulio sacroq̄ Collegio. Hic verò quæ in Senatu Vaticano dicta fuerant, iisdem non verbis, sed sententiis recensuit.*

b Hæc responsio relata in Acta legitima Actis Romanæ, differt solùm in quibusdam ex accidentè à litteris Amioti.

Post hæc ita Promotor respondit: *b* *Sacro sancta, Oecumenica, & generalis Synodus, in sancto Spiritu legitime congregata, intendens consultò, maturè, & adhibita causæ cognitione respondere in publica Sessione, prout à te peractum est, & rei qualitas postulat, te admonet, vt ad eandem Synodum omnino accedas, huiusmodi responsionem auditorurus excepturusq̄, in proxima futura Sessione, qua die vndecimâ appetentis Octobris habebitur. Quod verò Christianissimus Rex affirmat in suis litteris, esse in vrbe Tridentina Concilium, acceptat, ac libenter admittit: non tamen te admittit tamquam legitimam personam in rebus à te dictis, nisi si & in quantum de iure debent. Et nihilominus contestatur, nullum generari præiudicium Concilio, eiusq̄, processui ex quibuscumque à te gestis. Atque interim scribas omnes publicos vetat tibi, aut cuicumque huius rei gesta tabulas tradere, nec nisi additis responsis, quæ tibi reddere parata est Synodus die præscripto, nec sine sui scribæ subscriptione, aliter contestatur irritas fore.*

Deinde Legatum adiit Amiotus, prætermissumque à se reuerentiæ officium excusauit, quòd scilicet antequam rem incepisset, ipsum non inuiferat, vt suo Principi obsequeretur. His Legatus reposuit, sibi pariter excusationem deberi; quando vt suo Principi deseruiret, Regi obfistere adigebatur; significans militem, quem tamquam Bononiensis Legatus comparabat. Ceterum indicauit, commotum bellum sibi non probari, sed non destitisse per litteras suo fungi munere, sed litteras carere voce ad responsiones refellendas: si Romæ fuisset, sibi persuaderi, eas turbas se præpediturum fuisse.

fuisse. Ita Legatus; seu quòd reuerà id sibi in animum induceret, ex ea fiducia quam de sua quisque suadela concipit; seu quòd vellet benevolentiam sibi aucupari, ostentato beneficio per eam conditionem, quæ iam ampliùs expleri non poterat.

7 Amiotus publicam contestationis fidem à Massarello petiit: sed nihil obtinuit, cum destinatus responsioni dies expendendus esset, quo vnà cum responsis coniuncta, & ab eis quasi correcta vulgaretur. Quapropter ille Venetias rediit, vt noua ibi mandata caperet à Turnonio. Sed interim Rex die tertio Septembris edictum quod memorauimus promulgauit, in quo reipsà idem declarabat de obstaculo iniecto suis Episcopis (prout ipse significabat) studiosè à Pontifice per excitatum bellum, ne Concilium adire possent: nec vllum internuntium, qui Sessionis die responsum acciperet, mittendum curauit; quemadmodum, cum Amiotus rem proposuit, edixit, nullam à se responsionem peti. ^{e Ex literis Amioti.} Sed denuntiatum illi fuit, velle Patres eam ipsi reddere, tametsi ab illo non peteretur. Hoc interest inter responsa, quæ petitioni, & quæ oppositioni redduntur; altera libentius redduntur silentio, quippe quod rem negat absque repulsa, sæpè eam danti molesta, quia is per illam odiosus redditur sese inclinanti: in alteris, quamuis proluxa, semper manca videntur verba, nisi vis ingens prudentiæ ingentem anxietatem temperet, quâ quisque ardet magis bonam causam prætexere quàm habere.

CAPVT XVIII.

Expenduntur quæ Suauis obseruat in actionem Iulij, & Concilij integritatem.

1 **S**Vauis pro suo instituto, quo priscos graues viros suarum recentium satyrarum auctores facit, plura comminiscitur, ab illis tum Pontifici tum Concilio obiecta.

Ac primò quidem; *Indignius visum esse, posteros Pauli, qui pro libertate Italia adeo desudauerat, fuisse destitutos.* Profectò huic homini nihil odiosius Romano Pontifice mentis oculis obuertatur: & quoniam viuus Pontifex verius est Pontifex quàm demortuus, vt viventem vituperet, demortuum commendat, quamuis eundem, qui extinctus est, maledictis dehonestauerit, dum viventem descripsit. Quot liuidæ obrectationis aculeis studuit idem Suauis Pauli Tertij famam impetere? Quàm acerbis morsibus ipsum dilacerauit ob amorem in suos, ac potissimùm ob traditas illis Parmam ac Placentiam? Quæ non affirmat de ipsius auiditate, quâ pro illis Mediolano

Pars II.

K k

inhia-